

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 42:

Forespørgsel til erhvervsministeren [om færgbetjeningen til de mindre danske øer]. Af Tommy Dinesen (SF), Holger Graversen (S), Mariann Fischer Boel (V), Niels Jørgen Langkilde (KF), Elisabeth Arnold (RV), Jan Kørpe Christensen (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Sonja Albrink (CD), Pia Kjærsgaard (DF) og Jacob Haugaard (UP). (Forespørgslen anmeldt 6/2 97).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 43:

Forespørgsel til undervisningsministeren [om, hvad regeringen vil foretage sig i anledning af de nye oplysninger om Tvindl]. Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl. (Forespørgslen anmeldt 6/2 97).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 162: Forslag til lov om ændring af lov om uddannelse af lærere til folkeskolen. (Ændring af uddannelsens fagkreds m.v.). Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 5/2 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hans Peter Baadsgaard (S):

Bedre faglige og pædagogiske og gerne også personlige kvalifikationer til kommende lærere er hovedformålet med dette lovforslag. Jeg synes, at lovforslaget lever op til disse krav for en 4-årig uddannelse, krav, som Socialdemokratiet har argumenteret for i hele den debat, som har været forud for lovforslagets fremsættelse. Det er et godt lovforslag.

Ikke alle vil mene, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til netop deres fag eller synspunkter, men jeg synes, at der er fundet en god balance i afvejningen mellem de mange synspunkter, der er gjort gældende i debatten.

Med fire linjefag bliver der nu mulighed for og bedre tid til faglig fordybelse. Jeg vil gerne understrege, at med faglig fordybelse i en læreruddannelse forstås jeg ikke blot fordybelse i fagets teori, men også i formidlingen af faget i relation til undervisningen i folkeskolen. Fagdidaktikken skal være en integreret del af linjefagsundervisningen.

Med fire linjefag er det realistisk at sigte mod en situation, hvor undervisningen i skolens fag bestrides af lærere med linjefag. Både selve fagene og også den tværfaglige undervisning i folkeskolen vil blive bedre, når lærerne fagligt og pædagogisk kan deres fag. Det har været fremme i debatten, at vi skulle nøjes med tre linjefag. Det vil jeg gerne advare imod. Det bliver langt sværere at dække skolens fag med linjefagsuddannede. Det vil også vanskeliggøre faglærerprincippet, og det vil gå ud over de små skoler, bare for at tage 3 argumenter imod at begrænse antallet af linjefag til 3.

Det faglige, det pædagogiske og det praktiske er uadskillelige i en læreruddannelse. Sådan står der i ministerens skriftlige fremsættelse. Det er jeg enig i, og derfor er det også glædeligt, at vi om dette lovforslag kan sige, at også praktikken bliver styrket. Ikke alene i tid med en 20 pct. forøgelse af tiden, men også i kvaliteten, og det er godt. Det sker gennem uddannelse af praktiklærere, som der er lagt op til, og det sker også ved etablering af en skoleperiode i praktikken. Begge initiativer, som vi fuldt ud støtter.

Den pædagogiske del har været kritiseret i debatten for at være blevet nedprioriteret. Nu er det altså ikke 0,5 årsværk, som mange kritikpunkter eller manges kritik har været vendt imod, men vi taler om 0,6. Hertil kommer faget skolen i samfundet med 0,15 årsværk, som i

nogen udstrækning også indeholder elementer af pædagogisk art. Så må det erindres, at der i linjefagene ligger integreret en god del fagdidaktik, og jeg mener bestemt, at det pædagogiske element har fået både en rimelig og forsvarlig placering.

Jeg har i den offentlige debat svaret på kritikken af kristendomsundervisningen og skal blot her gentage, at jeg synes, den er forfejlet. Kristendomsundervisningen er ikke blevet nedprioriteret. Det kan jeg uddybe senere.

Det naturvidenskabelige element i læreruddannelsen er blevet styrket til gavn for det naturvidenskabelige element i folkeskolen, ved at man nu gør det obligatorisk at vælge enten dansk eller matematik på linjefagsniveau, og derved vil flere lærere komme ud med matematik som linjefag. Natur og teknik er blevet gjort til en linjefagsmulighed, og det er også en styrkelse af den naturvidenskabelige del af uddannelsen. Endelig kan vi sige, at med 4 linjefag vil flere lærere komme ud med f.eks. fysik som linjefag. Og det er godt, at vi får den side af uddannelsen styrket.

Med dette forslag får både medarbejdere og studerende ret og pligt til at lade sig repræsentere i bestyrelsen med hvert 1 medlem, eventuelt 2 medlemmer. Der skal jo ikke siges meget andet, end at det vist er på tide, at der bliver bragt orden i den sag, sådan at både medarbejdere og studerende deltager i bestyrelsen, hvor det endnu ikke måtte finde sted.

Ministeren får med lovforslaget en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om mødepligt. Jeg vil anbefale bemyndigelsen brugt til at sikre de studerendes tilstedeværelse i den undervisning, der bygger på samtale, meningsudveksling og samarbejde mellem de studerende.

Vi støtter også helt ideen om, at der udarbejdes regler om centrale kundskabs- og færdighedsområder. Det vil understrege, at det er undervisningsfag, der skal arbejdes med. Sagt helt enkelt er det jo ikke matematikere, men matematiklærere, man skal uddanne.

Der stilles store krav til folkeskolens lærere, og med dette lovforslag om en ny læreruddannelse styrker vi lærernes muligheder for at leve op til kravene. Det understreger samtidig, at det er nødvendigt, at vi fastholder et højt aktivitetsniveau i efteruddannelsen. Læreruddannelsen, som den her er foreslået, vil også øge behovet for efteruddannelse af seminariets lærere, og det håber jeg der findes mulighed for.

Med andre ord: Vi vil anbefale lovforslaget og vil gerne medvirke til og håber, at det vil lykkes, at vi får en bred tilslutning til lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg vil gerne spørge Socialdemokratiets ordfører, hvordan der kan komme en yderligere faglig fordybelse i læreruddannelsen, når det enkelte linjefag i lovforslaget er tildelt det samme årsværk, den samme tid – 0,6 årsværk – som tidligere. Det er da ikke nogen fordybelse, det er bare det samme.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Vi er jo nok nødt til allerede tidligt i debatten at få afklaret noget omkring det med kristendomsundervisningen. Den socialdemokratiske ordfører sagde, at der faktisk ikke var sket nogen ændringer på det område, sådan forstod jeg i hvert fald indlægget. Det synes jeg nok er det, der hedder en sandhed med modifikationer, for hvis man læser i forslaget, så hedder det nu livsoplysning/kristendomskundskab.

Læser man så videre i ministerens forelæggelsestale, står der tydeligt og klart, at ind under det fag kommer også andre religioner. Med andre ord kan man læse det senere, og på et tidspunkt skal der simpelt hen være nogle bekendtgørelser, cirkulærer og lign., der skal ud til seminarier, skoler osv., og så ved vi godt, at på den måde, som vi lovgiver her i Folketinget, er det jo ministeren, der kan skrue det sammen, som han – havde jeg nær sagt – har lyst til. Jeg kan i hvert fald frygte, at man sådan måske lidt ad bagvejen vil have det multietniske samfund ind.

Jeg siger det her, fordi vi i Dansk Folkeparti under ingen omstændigheder kan acceptere, at kristendomsundervisningen nedprioriteres så meget som med en promille i forhold til det plan, det kører på i øjeblikket, og jeg synes lige så godt, vi kan få slået fast, at det kan blive et af de store stridssemner i forbindelse med vedtagelsen af dette lovforslag, som i øvrigt har en masse gode elementer, og dem vil jeg komme ind på senere, når jeg kommer til mit ordførerindlæg.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg er meget enig med hr. Hans Peter Baadsgaard i, at linjefagene ikke skal udvikle folk til at

blive små videnskabsmænd inden for deres fag. Jeg vil derfor høre, om hr. Hans Peter Baadsgaard ikke er enig i, at det måske vil være en god idé og også et vink med en vognstang til de seminarielærere, der har andre ambitioner, at vi kalder fagene undervisning i dansk, undervisning i matematik osv. Det svarer til Danmarks Lærerforenings forslag, og jeg synes faktisk, at det virker som en rigtig god idé, at vi også allerede i titlen ændrer på målet med undervisningen i linjefag.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Til hr. Frank Dahlgaard vil jeg sige, at det kræver måske lidt matematisk færdighed at beregne det, men når jeg mener at kunne hævde, at flere får mulighed for at fordybe sig i fagene, ligger der jo simpelt hen deri, at når der nu er fire linjefag, som man får større kompetence i at undervise i pædagogisk, fagligt og teoretisk, er det selvfølgelig en forbedring og en udvidelse af fordybelsesmuligheden, frem for at man i dag underviser på grundlag af nogle fællesfag, hvis timetal ligger langt lavere. Jeg synes ikke, der skal meget regnestykke til for at finde ud af, at med fire linjefag er der mulighed for fordybelse i fire fag, og at det er en fordybelsesudvidelse i forhold til det gældende.

Til hr. Nødgaard vil jeg sige, at jeg tror, der foreligger en misforståelse, for i fagets navn livsoplysning/kristendomsundervisning lægger jeg i hvert fald ikke, og det har jeg heller ikke hørt andre gøre, at der skulle være tale om, at vi har to fag. Det er nærmere i hvert fald for mig en antydning af, at kristendomsundervisningen ikke skal uddanne kateketer eller præster til at kunne det teologiske stof, men for at kunne anvende den kultur, vi har, skal man have kendskab til vores kulturelle baggrund og til den europæiske kultur, og deri er kristendommen jo et væsentligt element.

Vi skal også huske på, at det, vi taler om her, er et fællesfag, som alle skal have, for at de kan have det grundlag for deres arbejde som lærere i folkeskolen, som jeg finder det helt oplagt at de skal have. Der bliver jo flere, der kan komme med linjefagsuddannelse, når vi nu udvider linjefagsantallet fra to til fire, og så vil der også komme flere ud i folkeskolen, der har linjefag i kristendomskundskab, og derfor er der ikke tale om nogen forringelse. Det er muligt, hr. Nødgaard ikke mener, at man som lærer skal stifte bekendtskab med fremmede religioner og andre

kulturer, men dér er jeg dybt uenig, for også til forståelse af vores egen kultur er det en ganske udmærket ting – bare for at tage ét aspekt.

Til fru Baastrup vil jeg sige, at jeg sagde jo selv, at det er ikke matematikere, vi skal uddanne, men matematiklærere, og jeg kan ikke stødes af, at det ikke hedder dansk, men danskundervisning, men det kan vi tale nærmere om under udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg må sige, at didaktikken i den socialdemokratiske ordførers forklaring på, hvordan det var blevet til en faglig uddybning og fordybelse, at man går fra i dag to linjefag til efter forslaget fire linjefag, når de fire linjefag hver for sig har samme tid, som de to linjefag hver for sig har i dag, vil jeg gerne have forklaret. Hvordan kan det blive en fordybelse? Matematikken i det vil jeg da gerne have nøjere forklaret.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Det er jo sådan set meget heldigt, at vi her i Folketinget har den ordning, at lovforslagene går i udvalg, og så kan vi snakke om dem dér, for jeg må sige til hr. Baadsgaard, at her er et emne, vi bliver nødt til at få talt 100 pct. igennem. Jeg føler mig ikke overbevist af de socialdemokratiske ord, der kom heroppefra, om, at ingenting er blevet forandret.

Kristendomskundskab vil efter det foreliggende forslag blive nedprioriteret, og det kan vi lige så godt erkende, fordi det nu bliver blandet sammen med en hel masse andet. Og det vil store dele af den danske befolkning ikke acceptere ud fra den kulturarv, vi har.

Jeg vil overhovedet ikke afvise, at det da er muligt, man skal lære noget om fremmede religioner og en hel masse andet – lærerne er jo sådan en blandet landhandel i vore dage, så det kan de også – men det kristne budskab nedprioriteres til fordel for en hel masse andet, for en lærer kan med denne lov vedtaget og med ministerens mange bekendtgørelser faktisk administrere det fuldstændig, som han eller hun vil, sådan at det måske bliver sådan en bisætning at have kristendomsundervisning i skolerne.

Det er i hvert fald et standpunkt, vi i Dansk Folkeparti vender os kraftigt imod.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Mit spørgsmål går lidt på den diskussion, der er om de pædagogisk-psykologiske fag, som hr. Hans Peter Baadsgaard også var inde på.

Jeg går ud fra, at den socialdemokratiske ordfører er enig med Enhedslisten i, at det stadig væk bør være sådan, at de lærere, der uddannes på seminarierne, i princippet skal kunne undervise i alle fag, og at det ikke er hensigten med det, der nu foreligger, hvor man har fjernet alle de små fag med de små timebelastninger, at de små fag skal helt ud af den fagrække, som den enkelte lærer kan blive pålagt at skulle undervise i f.eks. på en folkeskole.

Kommunerne ville blive ret chokeret, hvis det var hensigten. Hvis det stadig væk er hensigten, at man skal kunne undervise i alle fag, er det så fornuftigt, at man faktisk laver den kraftige beskæring af de pædagogisk-psykologiske fag? Efter min opfattelse burde man gå den modsatte vej, når det er sådan, at man fjerner de små fag fra undervisningsplanen.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Mit svar til hr. Frank Dahlggaard bliver nok nærmest en gentagelse.

I dag er det sådan, at mange underviser på grundlag af fællesfag. Hensigten med denne læreruddannelse, således som jeg opfatter det, er, at man nu skal have linjefag som grundlag for at undervise i folkeskolen. Det er også et svar til hr. Bruno Jerup.

Det er ikke hensigten, at man skal kunne undervise eller være kompetent til at undervise i alle fag med denne læreruddannelse. Det, den stiler mod, er, at man skal undervise i de fire fag, og så vil man også være mere kompetent, end hvis man underviser på grundlag af fællesfag, således som man i dag gør. Og deri ligger netop argumentationen for, at der her er en mulighed for en større fordybelse i fagene.

Hr. Nødgaard siger, at jeg skulle have sagt, at ingenting er forandret. Det vil jeg ikke hævde. Det, jeg argumenterede for, var, at kristendommen overhovedet ikke er blevet nedprioriteret, som nogle har påstået under debatten.

For øvrigt er det ikke skolens opgave at prædike det kristne budskab, men det kan vi have en forskellig opfattelse af. Jeg mener, at det for længst er lagt væk fra skolen. Det er skolens opgave at oplyse, undervise og give faglig viden og indsigt og formentlig også nogle holdninger

på grundlag af de fag, der bliver undervist i af nogle lærere, der selv har et godt fundament for deres lærervirksomhed. Det er ikke just opgaven i skolen at forkynde det kristne budskab; jeg mener, det er en helt anden opgave. Men lad os tale nærmere om det, og så tror jeg, vi kommer til en forståelse. Jeg synes, hr. Nødgaard ser spøgelse ved højlys dag, men lad os se, om vi ikke kan få dem manet i jorden under udvalgsarbejdet.

Jeg har faktisk svaret hr. Bruno Jerup, nemlig at det efter min opfattelse ikke er meningen, at man med denne uddannelse skal være kompetent til at undervise i alle skolens fag.

Anders Mølgaard (V):

Venstre ønsker, at fremtidens læreruddannelse bliver præget af større faglig fordybelse, mere praktik og høj prioritering af de to basale fag, dansk og matematik, som vil øge fortroligheden med vort kultur- og værdigrundlag.

På den baggrund noterer vi med tilfredshed, at undervisningsministerens lovforslag vedrørende en ny læreruddannelse peger i samme retning.

Men selv om nogle af ministerens og Venstres fyrtårne er identiske, deles vandene, når talen falder på bl.a. omfanget af faglig fordybelse, praktikkens omfang og kristendomsuddannelsesfagets betydning i uddannelsen.

Som sagt bifalder vi retningen i ministerens forslag, men Venstre vil i de kommende måneder arbejde målrettet for at hæve ambitionsniveauet på omtalte områder.

Generelt glæder vi os over den stigende erkendelse af nødvendigheden af en professionalisering af læreruddannelsen.

Tiden er nu heldigvis moden til definitive, historiske opgør med den naive opfattelse, at alle nybagte lærere, der forlader seminarierne efter 4 års uddannelse, kan undervise kvalificeret i alle fag på alle klassetrin.

Umiddelbart lyder denne målsætning mangeløs, men realiteten er snarere et lavt fagligt ambitionsniveau, og talrige internationale undersøgelser bl.a. af læsefærdigheden og matematikniveauet dokumenterer desværre, at der er behov for intet mindre end en kvalitetsrevolution i folkeskolen.

Derfor er det indlysende, at morgendagens skolebørn har krav på at møde lærere, der er både fagligt og pædagogisk velfunderede.

I alt for mange år har pendulet i skoledebat-ten svinget ensidigt omkring den pædagogiske

ballast, og glemt er, at den dygtige lærer jo går på to ben.

Bla. på baggrund af de omtalte internationale undersøgelser er det såre naturligt, at netop basisfagene dansk og matematik får en mere central placering i fremtidens læreruddannelse.

Fra Venstres side ønsker vi i forhold til oplægget fra ministeren en endnu stærkere placering af matematik og dansk, nemlig 0,8 årsværk mod ministerens 0,6 årsværk. Men vi deler ministerens ønsker og håb om, at netop matematikkens styrke og placering også vil få en positiv opsvingende effekt på de øvrige naturvidenskabelige fagområder, så søgningen til f.eks. fysik og kemi også kan gå i vejret. Det vil da være glædeligt, hvis f.eks. flere unge mænd vil søge læreruddannelsen, tiltrukket af bl.a. matematikkens øgede tyngde.

Som omtalt deles vandene mellem Venstre og ministeren, når talen falder på omfanget af den faglige fordybelse. Det ses tydeligt i spørgsmålet om antallet af linjefag. Ministeren foreslår i alt fire linjefag inkl. dansk og matematik med hver 0,6 årsværk. I Venstre er det opfattelsen, at fremtidens lærere kun skal vælge to linjefag ved siden af ét stort, nemlig dansk eller matematik, men til gengæld ønsker vi to linjefag med 0,7 årsværk mod ministerens 0,6.

I Venstre ønsker vi, at de lærerstuderende skal råde over i alt 2,2 årsværk til at erhverve en stærk faglig og pædagogisk ballast i tre stof, medens ministeren ønsker, at de studerende skal råde over i alt 2,4 årsværk fordelt på fire stof.

Jeg finder, at det er vigtigt at være konsekvent med hensyn til antallet af linjefag. Hvis vi virkelig mener noget med mindre bredde, men større dybde, bør tre stof være det logiske valg.

Vi bør også benytte enhver lejlighed til at opfordre alle landets skoler til at tilstræbe en skemoplanlægning, der sikrer, at børnene kun møder lærere med linjefagsbaggrund eller tilsvarende. Med begrebet tilsvarende tænker jeg på, at det naturligvis er relevant og ofte forfriskende at have en musikpædagog til at undervise i musik, en lokal billedkunstner til at undervise i billedkunst eller en bachelor eller ingeniør til at varetage fysikundervisning. Rygraden i fremtidens lærerstab skal og vil naturligvis også i fremtiden være seminarieuddannede lærere, men vi bør også med åbne arme tage imod friske pust fra andre relevante erhverv.

Det er også vigtigt for os at styrke praktikens tyngde i læreruddannelsen. På den bag-

grund har vi i Venstres model afsat 0,7 årsværk til dette formål mod 0,6 årsværk i ministerens forslag. Men jeg synes, der er grund til at glæde sig over, at begge forslag er udtryk for en bevidst opprioritering af praktikken i forhold til det yderst beskedne aktuelle niveau på 0,5 årsværk.

For Venstre er det afgørende, at alle lærerstuderende i løbet af deres studietid får mulighed for alene at stå med ansvaret for en klasse i nogle uger. Det er også fuldstændig grotesk og samtidigt urimeligt over for de lærerstuderende, at realitetschokket kommer efter seminarieuddannelsen. Alle ville være bedst tjent med, at realitetschokket opleves i uddannelsesforløbet, så det vil være muligt at bearbejde det eller måske vælge en helt anden græsgang. Vi skal genskabe den mulighed, der før 1966-loven var for at komme på græs.

Som omtalt går den professionelle lærer på to ben, nemlig det faglige og det pædagogiske. Erkendelsen af denne centrale vekselvirkning er baggrunden for Venstres forslag om i fremtiden at bibeholde en rimelig tyngde til pædagogik, psykologi og speciale med 0,8 årsværk.

Jeg oplever på de andre områder, at der måske er nogle prioriteringsforskelle, men med hensyn til kristendomsfagets placering og indhold i en ny læreruddannelse er der en dyb og substantiel stor afstand mellem ministerens forslag og det, Venstre finder naturligt og rigtigt.

Efter Venstres opfattelse kan hele det danske samfund og den danske folkeskole slet ikke forstås uden en elementær forståelse for kristendommens bærende betydning.

Jeg finder, det er indiskutabelt, at vort samfund hviler på et kristent kultur- og værdigrundlag – og godt det samme.

Denne fundamentale erkendelse og forståelse var naturligvis også baggrunden for, at et meget bredt flertal i Folketinget vedtog folkeskoleloven i 1993 med formuleringen: Folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og menneskets samspil med naturen.

Med denne formulering sendte vi et klart signal om en prioriteringsforskel mellem fortrolighed med vore egne rødder og kendskab til andre kulturer. Og i virkeligheden er det såre logisk: Forudsætningen for at vælge og fravælge er fortrolighed med egne rødder, også i kulturmødet.

På den baggrund er vi i Venstre mildest talt overraskede over den værdinihilisme, som præ-

ger ministerens forslag om et fag med betegnelsen livsoplysning/kristendomskundskab. Jeg finder, at dette forslag signalerer, måske utilsigtet, en ligestilling mellem filosofi, etik, kristendom og fremmede religioner.

Venstre kan under ingen omstændigheder acceptere en sådan gryderet, som jo også ligger lysår fra formuleringen i folkeskoleloven. Vi skal gøre op med den berøringsangst over for kristendommen, der i al for høj grad har kendetegnet folkeskolen i det sidste kvarte sekel. Vi skal vedstå vore rødder.

På trods af de prioritetsforskelle og også substantiel uenighed f.eks. om kristendomsfag finder jeg ikke, at kløften mellem ministerens forslag og Venstres ønsker er uoverstigelig. Vi vil fra Venstres side gå ind i en konstruktiv drøftelse med ministeren i dette forår med ønsket om at opnå en mere tidssvarende, ambitiøs og stærkere faglig funderet læreruddannelse.

Heldigvis må vi lovgivere ofte erkende, at der er forhold, vi ikke har indflydelse på eller kan lovgive om. Mange og heldigvis de vigtigste ting her i livet er overladt til os selv som enkeltmennesker. Dette gælder måske også de vigtige kvaliteter ved lærergeneringen, som måske ikke ligefrem hører hjemme i en lovtæst.

Alt væsentligt her i livet er ret enkelt, og jeg tror, at vigtige kvalifikationer for en god lærer simpelt hen er viljen og evnen til at lytte og fortælle, smittende humør, smittende livsglæde, smittende engagement, tålmodighed, at kunne skabe en kritisk, men konstruktiv forståelse, og så til sidst noget uhyre naturligt, men fundamentalt: Man skal kunne lide børn.

(Kort bemærkning).

Anne Bastrup (SF):

Nu er det mit indtryk, at Venstre generelt går ind for udvikling og fastholdelse af landdistrikternes overlevelsesmuligheder. Dertil hører så, at man også accepterer små skoler.

Jeg vil godt spørge hr. Anders Mølgaard: Hvordan vil hr. Anders Mølgaard opnå, at lærere, de fremtidige lærere, underviser i de fag, de har som linjefag, sammenholdt med det forhold, at der ikke er tilstrækkelige linjefagslærere, så man dækker et helt skema?

Og mener hr. Anders Mølgaard så, at man med den kombination af eventuelt – jeg kender måske svaret – andre lærere fra andre skoler, vil kunne få den sammenhæng, som folkeskoleloven rent faktisk lægger op til, og det tværfaglige samarbejde mellem de lærere, der kender børnene til daglig?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Hr. Anders Mølgaard vil gerne hæve ambitionsniveauet i lovforslaget. Det vil jeg egentlig gerne have uddybet, men hr. Anders Mølgaard bidrog måske en lille smule til det selv ved at sige, at han vil have tre linjefag. Hvis det skulle være et ambitionsniveau en tand højere end det her, så forstår jeg ikke noget.

Det, hr. Anders Mølgaard gør ved at tage tre linjefag i stedet for fire, er at forringe vilkårene for de små skoler. Er det Venstres politik, at de små skoler, skoler i landdistrikter, skal stilles ringere i fremtiden?

Jeg forstod på Venstres ordfører, at vi er enige om, at man skal have linjefag for at få kompetence til at undervise. Hvordan forestiller man sig i Venstre, at det vil kunne klares med tre linjefag? Det bliver i hvert fald langt vanskeligere.

Så har jeg hørt, at hr. Anders Mølgaard mener, at så kan man bruge nogle cykeldegne, der kan køre fra skole til skole. Jeg garanterer for, at de stillinger bliver de sidste, der bliver besat, og det vil også være en forringelse af landdistriktsskolerne.

Og så vil jeg gerne have hr. Anders Mølgaard til at uddybe, hvad han forstår ved en såkaldt værdinihilisme, der skulle ligge i at kalde faget livsoplysning/kristendomskundskab.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Mit spørgsmål til hr. Anders Mølgaard går også på hans begreb værdinihilisme, for jeg håber da, at hr. Anders Mølgaard skelner imellem, hvilke værdier staten måtte have, og hvilke værdier den enkelte lærer eller de elever, som indgår i den samtale, der er i klassen, har.

Jeg tror, at det hverken er ministerens, min eller hr. Anders Mølgaards hensigt, at der i den sammenhæng skal være tale om værdinihilisme. Hvordan kan hr. Anders Mølgaard læse det ud af lovtæksten, at det faktisk skulle være tilfældet, at det er det, der er sigtet?

Jeg mener faktisk, at det er et meget vigtigt signal at sende, også hvis vi skal sende nogle signaler i den her sammenhæng; det er en utrolig negativ ting, hvis det er sådan, at der er tale om værdinihilisme. Men det er absolut ikke det samme som spørgsmålet om, hvorvidt kristendomskundskabsstof står først eller sidst i forhold til skråstregerne. Det har intet som helst med det spørgsmål at gøre. Det er mig en gåde – og nu ved jeg godt, hr. Anders Mølgaard har

brugt meget tid også i pressen på at fortælle, at det er vigtigt, om det står foran eller bagefter skråstregen – og det er mig ubegribeligt, at det er niveauet for Venstres diskussion om værdinihilisme.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Først til fru Anne Baastrup, men det er sådan set også et svar til hr. Hans Peter Baadsgaard. Det er klart, at vi fra Venstres side ønsker, at der også i fremtiden er plads til de små skoler, også med 50, 100 og 150 børn.

Vi kan ikke se noget problem i, at det får negative konsekvenser for skolestrukturen, at der kun bliver tre storfag med Venstres model. I dag er det sådan, som de fleste ved, at de fleste lærere faktisk kun underviser i 3-4 fag i forvejen, og for os er det, der har topprioritet, det, der er det centrale, at børnene møder lærere, der er fagligt kvalificerede.

Det betyder reelt, at hvis der er enkelte små skoler, der får problemer med at dække nogle småfag, så mener vi, det er vigtigt, at man samarbejder måske med nogle større skoler, altså at fødeegnsskoler samarbejder med større skoler, der har måske 300-400-500 elever, og hvor man har et lærerkorps på måske 50-75. Man kunne sammensætte måske 5 musiktimer eller 5 timer i billedkunst, f.eks. en onsdag, på en sekundær skole.

Det må være muligt at sikre den fleksibilitet, og det er jo sådan, at alle lærere ved folkeskolen er jo ansat ved det samlede kommunale skolevæsen, så hvis der er lidt fleksibilitet fra Danmarks Lærerforenings side, er det selvfølgelig praktisk muligt. Det er klart, at der bliver behov for fleksibilitet, hvis man skal opnå den større faglige fordybelse. Men det er altså den primære målsætning for os, så vi mener ikke på nogen måde, at vi antaster en decentral skolestruktur.

Så til sidst om værdinihilismen, som både hr. Hans Peter Baadsgaard og til sidst også hr. Bruno Jerup var inde på. Jamen vi har svært ved at forstå fra Venstres side, hvad der egentlig er argumentet, et sagligt argument for at ændre kristendomsfagets substans, som den er i dag. Hvis man ser på studieanordningerne for de fleste seminarier, er det jo sådan, at der er en klar førsteprioritet til kristendom, og som noget sekundært kommer så fremmede religioner, filosofi og etik.

Hvad er grunden til, at regeringen med deres lovforslag signalerer, at man bytter rundt på

tingene, eller at man ligefrem ligestiller tingene? Regeringen og også hr. Hans Peter Baadsgaard må være forstående over for, at de i hvert fald for os signalerer, at det hele kan have lige høj prioritet. Og det har det altså ikke fra vores side. Det er vigtigt for os at signalere, at kristendom er det primære værdi- og kulturgrundlag for samfundet, og det andet er noget sekundært.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg lyttede meget til hr. Anders Mølgaards forklaring på, at tre linjefag skulle være fuldt forsvareligt. Jeg må bare konstatere, og det tror jeg også hr. Anders Mølgaard må konstatere på et tidspunkt, at med tre linjefag stilles de små skoler dårligere; og det er så Venstres politik, at det skal de så. Lad det så ligge.

Så er der spørgsmålet om kristendomsundervisningen: livsoplysning/kristendom. Jamen der er jo ikke tale om et fag, der hedder livsoplysning; der er tale om at give alle lærere et grundlag for at være lærere i den danske folkeskole, et grundlag, så de har kendskab til vores kulturelle rødder, og heraf er kristendommen selvfølgelig en afgørende del, når vi ser på den europæiske og for øvrigt den danske kulturs historie. Det er det, der er tale om. Det er altså mere et signal – når vi nu taler om signaler – om, hvordan kristendomsforståelsen skal indgå i det kulturgrundlag, som bør være lærerens, når han omgås børnene.

Og så går jeg ud fra, at vi er enige om, at de, der skal undervise i faget kristendom, give kristendomsundervisning i folkeskolen, er dem, der har linjefaget kristendomsundervisning/religion, og det er der jo ikke ændret på.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er lidt i forlængelse af hr. Hans Peter Baadsgaards spørgsmål om den dér værdinihilisme, for jeg synes sådan set ikke, at hr. Anders Mølgaard rigtig når at forklare, hvad det store problem er i det, hvis det er det begreb, han vil bruge.

Jeg kan for eksempel forstå, hvis det er sådan, at hr. Anders Mølgaard mener, at det er statens opgave fra dette Ting via lovgivning og via ministeren at sikre, at alle i dette land får den rette tro hældt ind i hovedet. Hvis det er det, der er hr. Anders Mølgaards hensigt, og han mener, at det er værdinihilisme, fordi vi ikke som stat påtager os den opgave at opdrage befolkningen

i den rette religion, hvis det er det, hr. Anders Mølgaard mener er værdinihilisme, så forstår jeg det.

Men hvis det er sådan, som hr. Hans Peter Baadsgaard er inde på, at det handler om, hvordan den enkelte lærer som person har værdier, hvilke værdier han eller hun har, som ligger til grund for det liv, man har, og for den måde, man tænker og handler på, jamen så er det en helt anden diskussion. Og det her handler om at give alle lærere et grundlag for at forstå selvfølgelig vores egen kultur og alle mulige andre kulturer, som findes både i Danmark og verden over.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Det glæder mig at forstå, at hr. Baadsgaard markerer, at man ikke fra Socialdemokratiets eller regeringens side ønsker at nedprioritere kristendomens placering i læreruddannelsen, og at det dermed er et måske utilsigtet signal, der sendes med formuleringen livsoplysning/kristendom.

Hvis det er tilfældet, hvad er så egentlig argumentet fra Socialdemokratiets og fra regeringens side for at ændre formuleringen i kristendomsfaget? Altså hvad er det, man er utilfreds med, siden man ikke finder, at det eksisterende indhold i kristendomsfaget på lærerseminarierne, altså i den obligatoriske del, er tilfredsstillende? Jeg har svært ved at finde argumentet, hvis det ikke er et reelt politisk ønske om en ligestilling, altså en gryderet, som jeg finder ekstremt betænkelig, og det bør Socialdemokratiet også gøre.

Til sidst til hr. Jerup: Det kunne man jo holde en meget lang studiekreds om, og det kunne også være hyggeligt i hr. Jerups selskab, men jeg mener faktisk, det er indiskutabelt. Uanset om man er ateist eller muslim – det kan faktisk være ligegyldigt, hvad man er – så mener jeg, at det er indiskutabelt, at vort samfund i over tusind år har hvilet på det kristne kultur- og værdigrundlag. Den erkendelse må også hr. Jerup have, og derfor bør skolen selvfølgelig sikre, at børnene bliver fortrolige med kristendommen.

Det er også det, og bredt flertal i Folketinget er blevet enige om ved vedtagelsen af folkeskoleloven i 1993, og derfor mener jeg, at der er et dybt gab i virkeligheden mellem de signaler, der sendes, i hvert fald i bemærkningerne til lovforlaget, som vi diskuterer i dag, og så den folkeskolelov, som blev vedtaget med et bredt flertal fra SF til Fremskridtspartiet.

Det kunne jeg også godt tænke mig at høre hr. Baadsgaards kommentar til. Hvordan kunne man i 1993 egentlig stemme for den formulering med at sikre fortrolighed med sine egne rødder og kendskabet til andre og så nu sende et signal i retning af, at »det hele kan faktisk være lige meget«?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det skal så være afslutningen i denne omgang, og jeg skal blot konstatere, at hr. Anders Mølgaard og jeg er enige om, at de lærere, der skal undervise i faget kristendom i folkeskolen, skal have linjefag, der hedder kristendomsundervisning/religion. Det er deres basis for at give kristendomsundervisning i folkeskolen.

Der er mange små fag, der er faldet bort med den omvæltning eller omkalfatring, der sker med læreruddannelsen. Et af fagene er kristendomsundervisning, som det er formuleret i den gældende lov. Der er det, vi har sagt fra Socialdemokratiets side: Så skal der noget andet ind, så alle studerende, alle lærere, der kommer ud, har et grundlag, et kulturgrundlag for at være lærere i den danske folkeskole med den hensigt, som jeg også fornemmer at man har i Venstre. Derfor kan jeg ikke forstå, at det volder så store problemer, og jeg synes, man skal læse Grundtvig en gang mere i Venstre, hvis ordet livsoplysning foran kristendomsundervisning kan skabe så stor kvababbelse.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Fra Venstres side finder vi, at netop det her spørgsmål er, hvor vandene skilles mellem Venstre og regeringen – omkring opfattelsen af de signaler i hvert fald, som måske er utilsigtede; det finder vi ud af under forårets drøftelser om formuleringen af livsoplysning/kristendoms-kundskab.

Hvis det er sådan, at Socialdemokratiet er af den opfattelse, at man ikke forstår, at det volder problemer, så vil vi altså fra Venstres side opfordre regeringen til i løbet af foråret at overveje at bibeholde de formuleringer og den substans, der er i kristendomsfaget allerede i dag. For hvis man ikke ønsker at sende disse signaler om nedprioritering, hvorfor så ikke fastholde det, vi har i dag?

Frank Dahlgaard (KF):

Før jul deltog jeg i en konference, som handlede om den gode lærer, og hvordan man kunne forbedre læreruddannelsen. Til den konference havde man indbudt skoleelever, forældre, lærere og andre, og man havde stillet dem spørgsmålet: Hvad er egentlig den gode lærer? Hvad er det, som en god lærer skal kunne og skal have i sig?

Svarene fra eleverne og fra forældrene var forbløffende entydige: Den gode lærer skal være fagligt dygtig og indsigtfuld i en sådan grad, at han eller hun er begejstret for sit fag, så det smitter. Og den anden ting, som gik igen, var, at den gode lærer skal være glad for at have med børn og unge at gøre. Som en af dem sammenfattede det: Kærlighed til faget, kærlighed til børn og unge.

Der var mange andre ting, der kom bagefter, og man udbyggede det, men det vigtigste var og blev faglig dygtighed, engagement og begejstring. Det er tre fjerdedele af god pædagogik og didaktik, at man står over for en lærer, som er begejstret for sit fag, og som kan lide at have med børn og unge at gøre.

Det sidste kan man jo ikke lære på et seminarium, men man må gå ud fra, at de, der vælger læreruddannelsen, ønsker at have med børn og unge at gøre, fordi de kan lide det. Men det første kan man gøre noget ved, og det er det, vi skal gøre noget ved.

Det ønsker Det Konservative Folkeparti: en markant styrkelse af det faglige på læreruddannelsen. Vi ønsker, at læreruddannelsen fastholdes som en 4-årig seminarieuddannelse. Vi ønsker ikke seminarieuddannelsen forlænget. I det omfang der bliver ekstra midler til det, ønsker vi, at de sættes ind til at styrke lærernes efteruddannelse.

Det Konservative Folkeparti ønsker en styrkelse af læreruddannelsens faglige indhold, og vi ønsker også en styrkelse af praktikelementet, og da vi vil fastholde den 4-årige uddannelse, må det jo nødvendigvis gå ud over det tredje ben, nemlig den teoretiske pædagogik, didaktik og psykologi.

Det er jo også det, de studerende ude på seminarierne siger: Vi vil have mere praktik, og vi kan godt ønske os noget mere faglig ballast. Og det er det, de skal have. Det er jo også det, de delvis får efter det her forslag, men vi mener ikke i Det Konservative Folkeparti, at man går langt nok. Nu har vi anledningen til virkelig at lave en god læreruddannelse.

Det Konservative Folkeparti ønsker højst tre linjefag, heraf skal det ene være enten dansk eller matematik. Vi ønsker mere tid til det enkelte linjefag end de nuværende 0,6 årsværk, som jo også er det, man fortsætter med i lovforslaget. Vi tænker os noget i retning af 3/4 årsværk pr. linjefag, herunder det ene linjefag dansk/matematik.

Vi ønsker mere tid til praktik, og vi ser gerne, at en del af denne praktik får karakter af en skoleperiode, hvor de lærerstuderende selv kan stå derude, hvor de får ansvar for planlægningen og gennemførelsen af undervisningen.

Vi ønsker, at man på læreruddannelsen i alle fag indskærper over for de lærerstuderende, hvor vigtigt det er at have faglige ambitioner på sine elevers vegne, og at man stiller krav til eleverne og forlanger dem indfriet. Vi ønsker, at det bliver sagt, at kernen for enhver lærer i den danske folkeskole skal og må være faglig viden og indsigt. Viden om pædagogik er naturligvis også nødvendig for en lærer i Danmark, men uden faglig viden hos læreren vil de pædagogiske færdigheder blot være en tom skal.

Vi ønsker, at alle lærere i fremtidens danske folkeskole er fortrolige med den nye informationsteknologi, og derfor ønsker vi, at faget, som kaldes kommunikation og retorik i lovforslaget – vi vil nøjes med at kalde det retorik – tidsmæssigt får en større vægt og i høj grad kommer til at omfatte informationsteknologi, sådan at enhver lærer er fortrolig med brugen af en pc.

Vi ønsker, at man som kommende lærer i faget dansk virkelig lærer, hvordan man lærer børn at læse. Læsepædagogikken er et forsømt område.

Vi ønsker, at der på landets lærerseminarier stilles krav om en større og mere forpligtende arbejdsindsats, end tilfældet er i dag, vi ønsker, at der sker en stramning af de lærerstuderendes mødepligt til timerne på seminariet og pligt til at deltage aktivt i praktikken, og at der iværksættes passende sanktioner, hvis pligterne ikke opfyldes.

Vi ønsker, at læreruddannelsen afsluttes med eksamen i samtlige fag, og at man ikke kan lave afløsningsopgaver for det. Og så ønsker vi, at der udarbejdes præcise mål for, hvad de lærerstuderende skal kunne og vide ved slutningen af hvert studieår på seminariet. Dette skal ikke ske efter den model, som ministeren foreslår i sit lovforslag, nemlig at man bruger modellen fra folkeskolen om centrale kundskabs- og færdighedsområder. Disse er nemlig alt for upræcise.

Og så kan man spørge: Hvordan hænger alt dette sammen? Vi har naturligvis i Det Konservative Folkeparti udarbejdet en skitse til, hvordan vi mener, at de fire år på seminarieuddannelsen skal bruges og fordeles på fag, og den er jeg da parat til at give til ministeren.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg ved ikke, om hr. Frank Dahlgaard blev helt færdig med sit indlæg, men det kan han jo så måske få en chance til nu.

Var det helt klart, hvor mange linjefag De Konservative faktisk ønskede der skulle være? Ved andre lejligheder har jeg hørt hr. Dahlgaard nævne tre. Hvis jeg skal tælle lidt sammen på det, som hr. Dahlgaard nævnte, så kan der vist ikke blive plads til mere end tre, måske endda kun to.

Og så er der en ting til, som jeg undrer mig lidt over, men det kan jeg måske også få at vide nu. Det var, at der blev sagt, at det ene af linjefagene skulle være matematik – sådan hørte jeg det – og jeg går ud fra, at et andet af linjefagene skal være dansk. Så er der ikke meget tilbage til det sidste fag, som så skal dække alle de andre fag, der er i folkeskolen.

Det kan være, det var en fortalelse, eller også har jeg hørt galt, men det kan være, hr. Frank Dahlgaard vil uddybe, hvad man mener om antallet af linjefag og fordelingen af dem fra Det Konservative Folkepartis side.

Anne Baastrup (SF):

SF har hele tiden været villig til at tage debatten om en ny læreruddannelse eller en forbedring af den eksisterende læreruddannelse; men vi har ikke gjort det, fordi vi føler os styret af tilfældige tværsnitsundersøgelser af børns kunnen på bestemte tidspunkter i deres skolegang. Vi føler os styret af, at vi for nogle år siden gennemførte en folkeskolereform, og hvis der er problemer med læreruddannelsen, så er vi villige til at se på den. Men det, der er vigtigt for os, er, at den fleksibilitet og evne til at forstå nutidens krav, som præger vores unge i dag, for alt i verden skal fastholdes.

SF's ønske er, at folkeskolen skal være en skole, der skal kunne rumme alle børn. Det betyder ikke, at alle børn skal have samme tilbud, men at hvert barn skal have et undervisningstilbud, som passer til dette barn. Det hedder på nydansk undervisningsdifferentiering eller sagt på en anden måde: Læreren skal vide

så meget om børn og deres udvikling, at hun er i stand til at rette sin undervisning mod de forskellige børn, der befinder sig i klassen.

Det stiller krav til almen didaktik, pædagogik og psykologi. Disse fag er blevet beskåret i dette lovforslag sammenlignet med den nuværende læreruddannelse. Ganske vist er der søgt kompensation herfor bl.a. via samarbejde mellem fag-faglærerne og de pædagogiske lærere. Et naturligt spørgsmål her ved førstebehandlingen er derfor: Kan dette samarbejde lade sig gøre? Er fag-faglærerne på seminarierne indstillet på det? Og hvordan vil ministeriet sikre, at dette samarbejde rent faktisk bliver gennemført?

Vi havde i SF gerne set, at vi havde fået taget hensyn til de evalueringer, der er i gang rundt om på seminarierne, før dette lovforslag blev fremsat, for det er lidt et slag i blinde, der nu ligger på vores bord.

Lad mig tage et eksempel: Forleden kunne man læse i tidsskriftet Unge Pædagoger, at den pædagogiske undervisning, der foretages på seminarierne, er under al kritik. Enkelte studieordninger er ifølge denne kritik i den grad indholdstomme, at der ikke kan eksamineres efter dem. Der findes ingen regulering fra ministeriets side, som bare stiller den mindste smule krav om konkretisering af indholdsbeskrivelserne til faget. Eksamen foregår ved interne censorer uden centralt fastsat vejledning om valg af prøveform.

Min bekymring er, at vi i løbet af de næste måneder får samme type negativ kritik af den udstrakte decentralisering og dermed mangel på målbar faglighed i de forskellige fag – og jeg taler både om fag-fag og fag. For hvad gør vi så? Hvordan kan vi reelt arbejde alvorligt med et lovforslag om årsværk og fordelinger, hvis seminarierne og ministeriet kan fortolke Folkeetingets anbefalinger på en sådan måde, at det reelt er ligegyldigt, hvilke intentioner vi lægger i de forskellige fag? Vi vil derfor bruge udvalgsarbejdet til at hitte ud af, hvordan vi skal få det her nøje konkretiseret.

Og så tilbage til selve lovforslaget: Der er for lidt præcis beskrivelse af fagdidaktikkens samarbejde med de øvrige fag. Kan og vil fag-faglærerne tage dette samarbejde alvorligt, og hvad gør vi, og hvordan sikrer vi det?

Praksischocket er søgt imødegået ved en forlængelse af praktikken samt ved indførelse af en form for enepraktik. Det kan ved velvillig læsning se fornuftigt ud, men hvad siger de skoler, som skal tage imod disse studerende? Mener de, det kan lade sig gøre?

Begrundelsen for, at uddannelsen kun skulle være fire år – hvilket jeg godt vil understrege at SF ikke mener er et hundrede procent rigtigt valg – var, at der skulle bruges ressourcer til efteruddannelse af de nuværende lærere. Hvor er de penge henne?

Det er sjældent, at vi i SF går ind for centralisering, men spørgsmålet er, om der ikke er brug for det i denne her diskussion omkring læreruddannelsen, også for at stramme op på Bertel Haarders helt uigennemtænkte udlægning af alt, hvad der kunne udlægges, til de enkelte seminarier. Der er nok brug for en vis styring.

SF vil bruge udvalgsarbejdet til at medvirke til forbedring og præcisering af lovforslaget. Vi kan ikke i dag bare anbefale det. Hertil kræves der et grundigt arbejde, hvor vi bruger tiden til at lytte. Henvendelsen fra Danmarks Lærerforening, som vi fik i går, er den første af mange, og vi må ikke sætte os i en situation, hvor der laves en uddannelse, som så om nogle år skal laves om.

Som bekendt tog det flere år at få den sidste læreruddannelse på plads, men ikke desto mindre skal den nu laves om, kun 5-6 år efter at den startede. Den fejl må vi ikke gentage, vi skal gives os den fornødne tid; men SF går positivt ind i udvalgsarbejdet.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Frank Dahlgaard har ordet for en kort bemærkning, som skulle have været givet til hr. Bruno Jerup før.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Tak! Det er muligvis min egen skyld, for jeg troede, at fru Anne Baastrup kom herop for at stille spørgsmål til mig som ordfører. Men jeg må svare på hr. Bruno Jerups spørgsmål til mig.

For det første spurgte hr. Bruno Jerup: Blev Frank Dahlgaard færdig med sit indlæg? Svaret er: Nej, det gjorde jeg ikke.

Vi ønsker i Det Konservative Folkeparti, at de kulturbærende fag bliver obligatoriske for alle fremtidige lærere: obligatorisk kristendoms-kundskab – og det er det, det skal hedde: kristendoms-kundskab – og obligatorisk historie, sådan at alle danske lærere har en grundviden om det historiske forløb i Danmark og i Europa og også om geografi. Det er de kulturbærende fag, som alle lærere skal have. Og det er der også plads til, som det fremgår af vores skitse, som ministeren har fået.

Så spurgte hr. Bruno Jerup om, hvor mange linjefag vi vil have. Vi vil have et linjefag mindre end lovforslaget, tre i stedet for fire, og heraf skal det ene være enten dansk eller matematik. Sådan hænger det sammen.

Vibeke Peschardt (RV):

Folkeskolen og uddannelsessystemet nyder stor bevågenhed, og i den aktuelle debat har der været fokuseret på det, at folkeskolen ikke i tilstrækkelig grad byder den enkelte elev tilstrækkeligt med udfordringer og krav. Den kritik er jeg enig i, hvis man vel at mærke tænker på den folkeskole, som den gamle folkeskolelov styrede.

Man ændrer ikke folkeskolen fra den ene dag til den anden, desværre. I 1993 har vi imidlertid efter radikal opfattelse fået en meget, meget progressiv folkeskolelov, en lov, som giver præcis de muligheder, som mange efterspørger, nemlig først og fremmest dette, at skolen skal møde hver enkelt elev på hans eller hendes niveau.

Den lov skal vi have til at slå igennem ude i folkeskolen, og en vigtig forudsætning for, at det kan lade sig gøre, er, at læreruddannelsen tilpasses den nye lov og de nye tider. Det er mellem hænderne på lærerne, at vore børn og unge modnes til selvstændige mennesker og henter en stor del af deres viden og dannelse. Derfor er det afgørende at få skabt brede rammer og bedre betingelser for folkeskolelærerne.

Den nuværende læreruddannelse er ganske vist relativt ny, den er fra 1991, men ved den seneste ændring ændrede man først og fremmest på styrelsesforholdet for uddannelsen; selve indholdet blev der ikke gjort noget afgørende ved.

Når læreruddannelsen ikke længere er tidsvarende, skyldes det først og fremmest, at den nye folkeskolelov giver lærerne en ny og udvidet rolle. Nøgleordet er undervisningsdifferentiering, men samtidig skal lærerne selvfølgelig også skabe den fælles bund af værdier og holdninger, som får fællesskabet i klassen til at fungere.

Den ny lærerrolle stiller således krav til lærernes faglighed, men også til deres personlige egenskaber. Læreren skal have overblik over vejene til de faglige mål, og samtidig skal han have indgående kendskab til Peter, Søren og Kathrine, så han kan anspore hver enkelt af dem til, at de bruger deres evner optimalt. At den form for undervisning kræver sin lærer, det

ved vi. På den anden side er det den eneste farbare vej, hvis alle skolebørn skal have lige muligheder for at yde deres ypperste, med et citat fra Karen Blixen.

Læreruddannelsen består i dag af 16 fag i alt. Alle fag afsluttes med en prøve. De mange fag medfører, at de lærerstuderende bruger for megen tid på eksamensforberedelse og for lidt tid til uddannelse. Det skal laves om. Hvis den enkelte lærer skal kunne undervise engageret på mange forskellige niveauer, skal han kunne sit stof godt.

Derfor er vi meget enige i lovforslagets hovedformål, nemlig at reducere antallet af fag på læreruddannelsen. Samtidig er vi enige i, at det er nødvendigt at sikre, at den enkelte lærer har en vis bredde i sine fagområder, sådan at han ikke kan lægge hele sin faglighed inden for et enkelt område, f.eks. humaniora.

I Det Radikale Venstre er vi også tilfredse med den løsning, som nu er valgt med hensyn til matematik og dansk. Vi vil nu få mange flere lærere i folkeskolen, som har meget bedre kundskaber i skolens grundlæggende fag. Reduktionen i fag betyder nødvendigvis, at nogle af elementerne i den nuværende læreruddannelse forsvinder, bl.a. de obligatoriske og kreative musiske fag.

Et af de fag, der ikke forsvinder fra skole-skemaet på seminarierne, er kristendomskundskab. I Det Radikale Venstre er vi enige i, at dette fag skal bevares på læreruddannelsen, men også i, at det ikke kan stå alene. Det danske samfund er rundet af mange forskellige livssyn, og i folkeskolen møder vi børn med vidt forskellig kulturel baggrund, også forskellig religiøs baggrund. Derfor er det rigtigt at forstærke den nuværende kristendomsundervisning, så den har en bredere tilgang til den danske kultur eller måske rettere de danske kulturer. Netop i faget livsoplysning/kristendomskundskab, får de kommende lærere nu gode muligheder for at fordybe sig i de værdier og holdninger, som præger hans og vores hverdag.

På linjefagsområdet skal jeg understrege, at natur og teknik nu bliver et selvstændigt fag, og samtidig gøre opmærksom på, at det grønne islæt skal indgå i alle fag på læreruddannelsen.

Hvad angår længden af uddannelsen, mener vi i Det Radikale Venstre, at det er muligt at lave en god og grundig læreruddannelse på fire år. I stedet for at forlænge uddannelsen, som nogle har foreslået, er det efter vores opfattelse langt

bedre at bruge energien på at give lærerne ordentlige efteruddannelsesmuligheder.

En ny læreruddannelse vil være en vigtig brik i opbygningen af den nye folkeskole, en skole, hvor læsning, regning og de almene fag sammen med opdragelsen i at blive til hele mennesker er det vigtigste for skolen i et demokratisk samfund.

Bent Wissing (FP):

Det foreliggende lovforslag til ændring af uddannelsen af lærere til folkeskolen indebærer meget vidtgående ændringer i forhold til den hidtidige læreruddannelse.

Lovforslaget ændrer imidlertid ikke på læreruddannelsens hidtil gældende formålsparagraf, og som en følge heraf vil uddannelsen fortsat bestå af en blanding af kendte faglige, pædagogiske og praktiske elementer. Den mest iøjnefaldende ændring må være, at mens læreruddannelsen tidligere var præget af mange fag, vil der fremtidig kun blive tale om fire fag, der så til gengæld alle vil være på niveau med de nuværende linjefag.

Blandt de fire fag skal de studerende vælge dansk og/eller matematik. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at det forventes, at hovedparten af de studerende fortsat vil vælge dansk, og at antallet af lærere med dansk som linjefag vil stige i forhold til nu. Vi må håbe, at disse forventninger holder stik, idet vi samtidig gør os klart, at man efter forslaget nu kan få en læreruddannelse uden fag dansk.

Der er næppe tvivl om, at forslaget på netop dette punkt vil blive udsat for kritik. Dansk er og bliver det vigtigste grundlag for al undervisning såvel i folkeskolen som i de videregående uddannelser. I en indstilling til undervisningsministeren har Seminarierådet da også foreslået, at læreruddannelsen skal omfatte dansk samt tre andre fag, som de studerende skal vælge inden for mindst to ud af tre fagområder.

De for nogle af de kommende lærere manglende dansk kundskaber kan forhåbentlig delvis opvejes af den obligatoriske undervisning i mundtlig og skriftlig kommunikation, retorik, men mange ville nok have foretrukket, at der som et mindstekrav havde været sproglig dansk på den obligatoriske del af undervisningen.

Et andet kontroversielt emne i lovforslaget er, at kristendomskundskab udgår som et af læreruddannelsens selvstændige obligatoriske fag. Det kan ganske vist fortsat vælges som linjefag, men det er nok et spørgsmål, hvor mange semi-

narier der vil være i stand til at etablere linjefagsundervisning i faget.

Derudover skal et af de obligatoriske fagområder være livsoplysning/kristendomskundskab, idet det er hensigten at tage spørgsmål om etik, moral og personlige holdninger op på baggrund af kristendommen, de europæiske ideers historie og ved at inddrage andre religioner og livsanskuelser. Med gode og ansvarsbevidste lærere kan dette blive en berigende del af læreruddannelsen, men det kan også bruges til udbredelse af alle mulige lomme filosofier, som folkeskolen ikke kan være tjent med at stå model til. Derfor bør det ved lovens vedtagelse være sikret, at undervisning i livsoplysning/kristendomskundskab må være i god overensstemmelse med de i lovforslaget tilsigtede hensigter.

Den del af forslaget til læreruddannelse, som det antagelig bliver meget let at nå til enighed om, er forslaget om en styrkelse af praktikken ved indførelse af en såkaldt skoleperiode, hvor den enkelte studerende i et lidt længere tidsrum får mulighed for på egen hånd at prøve lærerarbejdet. Det er lidt i stil med de gode gamle dage eller nærmere betegnet de år i 1950'erne og 1960'erne, hvor man på grund af lærermangel sendte de studerende på græs i ½ år af studietiden. Det blev for mange en god prøve, der også gav inspiration til den resterende studietid.

Alt i alt må det her fremsatte forslag være et godt tilbud til de kommende års lærerstuderede, og det er derfor også helt på sin plads, at forslaget giver undervisningsministeren ret til at fastsætte regler for de studerendes pligt til at deltage i undervisningen og praktikken. Mødepligten må selvfølgelig gælde for de kommende lærere, som den også gælder for eleverne i folkeskolen.

På Fremskridtspartiets vegne kan jeg sige, at vi i det store og hele synes godt om forslaget til ændring af læreruddannelsen, og vi er selvfølgelig indstillet på en positiv medvirken i den kommende udvalgsbehandling.

Bruno Jerup (EL):

Argumentet for fremsættelsen af lovforslaget er de krav, som den nye folkeskolelov stiller til fremtidens lærere, og det er selvfølgelig udmærket.

Selv om læreruddannelsen kun er én blandt mange videregående uddannelser, er den meget vigtig, fordi seminariernes uddannelse præger hele folkeskolen. På den baggrund kan det

undre, at ministeren ønsker at reformere uddannelsen, før vi har fået en vurdering af resultaterne fra den sidste lovrevision, som vi fik i 1991, og hvor vi jo dårligt nok har fået lærerne fra den revision ud af systemet endnu.

Hvad er det så, ministeren vil? Er det ministerens ønske at få en bedre læreruddannelse eller bare en anderledes læreruddannelse? Det er Enhedslistens opfattelse, at man først skal se på indholdet i en uddannelse og derefter på den tidsramme, der er nødvendig for at få plads til det ønskede indhold. Et flertal i Seminarierådet har vurderet, at en ny og bedre læreruddannelse kræver en udvidelse af tidsrammen til 4½ år. Ministeren har valgt at sidde denne vurdering overhørig, og derfor er det ikke foreslået som en del af den nye læreruddannelse. Den nye læreruddannelse er mere sådan et princip om at klippe en hæl og skære en tå.

Enhedslisten mener, at en lang række af de problemer, der afspejler sig i den offentlige debat om den kommende læreruddannelse, kun løses, hvis Folketinget kunne følge flertallet af fagfolk og udvide uddannelsen til 4½ år.

Det bekymrer især Enhedslisten, at de pædagogiske og psykologiske fag er blevet markant beskåret i ministerens forslag. Hvis fremtidens lærere skal være kvalificerede til at forholde sig til hvert enkelt barns faglige og personlige udvikling, nytter det ikke med en beklippet udgave af de pædagogiske og psykologiske fag. En lærer, der ikke har et solidt, metodisk og pædagogisk grundlag at bygge på, kan ikke opfylde fremtidens krav, uanset om de har 2, 3 eller 4 linjefag.

Og jeg vil også bemærke, at der i fremsættelsen står: »Skoleledere bør desuden i fremtiden prioritere højere, at den enkelte lærer kun får ansvaret for undervisningen i de fag, læreren er uddannet i på seminariet . . .«. Det er selvfølgelig o.k., men der står »i fremtiden prioritere højere«. Det vil sige, at man må regne med – og det ligger åbenbart også i ministerens vurdering – at det i meget lang tid fremover, måske snakker vi om 10–15 år, vil være sådan, at man stadig væk på skolerne vil sætte lærere, også de uddannede lærere, der kommer efter denne her lov, til at undervise i en lang række fag, som ligger uden for det antal linjefag, man så må blive enige om. Og det, hvad enten man har 2, 3 eller 4 linjefag, som ministeren foreslår.

Vi er også kritiske over for den prioritering, der ligger i at fjerne de praktisk-musiske fag som fællesfag. Den obligatoriske undervisning i

disse fag giver den nuværende læreruddannelse impuls til at inddrage de praktiske og musiske dimensioner i alle skolens fag. Denne funktion løses slet ikke ved, at et mindretal af de lærer-studerende vælger et af de musiske eller kreative fag som linjefag.

Da den nuværende bestemmelse blev debatteret i 1991, udtrykte den daværende radikale ordfører, hr. Ole Vig Jensen, bekymring over, at der skulle vælges to ud af tre af fagene musik, idræt og billed- og brugskunst, og han sagde (Folketingets forhandlinger 1990-91, 2. samling, sp. 1825):

»Vi ved det fra den daglige virksomhed i folkeskolen, at selv om alle bestræbelser er gået ud på at styrke de praktisk-musiske fag i skolen – og det har været det, stort set alle partier har talt om her i Folketinget i årevis – er det noget, der er meget svært at gennemføre i praksis. Derfor kan man spørge, om vi netop på dette felt skulle styrke indsatsen i læreruddannelsen på området.«

Og jeg må sige, at på det tidspunkt var det altså den nuværende undervisningsministers opfattelse, at man ikke kunne gå den vej, sådan som man gør i det her forslag, men der er måske sket noget siden.

Vi er i øvrigt enig med hr. Frank Dahlgaard i spørgsmålet omkring det fag, der hedder retorik, som er sat ned fra det nuværende omfang på 0,08 årsværk til 0,05, hvilket jo er ganske beskedent, kan man sige, hvor vi er enige i, at hvis det ligesom skal have en mening, bør det ses i lidt større sammenhæng. Man kunne f.eks. tage nogle af de ting ind, som hr. Frank Dahlgaard var inde på omkring informations-teknologien, men i det hele taget kunne også andre spørgsmål omkring brug af medier og arbejde med medier i undervisningen være vigtige, og det betyder også en udvidelse af det, man i det her forslag kalder retorik og mundtlig og skriftlig kommunikation. Man skal prøve at brede det ud og gøre det lidt større.

Vi synes, det er i orden, at man har forbedret eller udvidet praktikken en lille smule. Vi synes også, det er i orden, at natur og teknik er kommet ind som linjefag. Vi ser det også som en positiv udvikling, at det, der hedder livsoplysning/kristendomskundskab, har fået den placering, det har nu, og er uenig i det angreb, som er kommet fra bl.a. Venstre på det punkt. Vi synes også, det er positivt, at der lægges op til en udvidet brug af efteruddannelse for lærerne.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg takker da hr. Bruno Jerup for den erklærede enighed med Det Konservative Folkeparti omkring informationsteknologiens vigtighed i læreruddannelsen. Vi ønsker den faktisk fordoblet i antal årsværk i forhold til det, der er i lovforslaget, men dermed holder enigheden vel også op mellem vores to partier!

Jeg vil gerne spørge hr. Bruno Jerup, om det er hans indtryk, at den megen kritik, der har været rettet mod folkeskolen, går på, at lærerne mangler pædagogisk erfaring og indsigt, eller om den går på, at lærerne mangler faglig indsigt og fordybelse.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg har et måske lidt dumt spørgsmål, men jeg havde af den måde, som man har beskrevet den fremtidige fagfagundervisning på seminarierne, forstået, at man også fremover skal lægge megen vægt på at inddrage de praktisk-musiske dele af undervisningen, således at man rent faktisk får en højere enhed. Der vil jeg høre, om hr. Bruno Jerup ikke er enig i, at man godt kan udvikle det der fag-fag, således at man får de andre aspekter ind, og at det er afsindigt vigtigt, at vi har det praktisk-musiske element inde i hele systemet.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

I forlængelse af fru Anne Baastrups bemærkning om det praktisk-musiske vil jeg godt komme med den bemærkning eller kommentar til hr. Bruno Jerup, at vi også er optaget af, at det praktisk-musiske har en god placering i læreruddannelsen, og vi synes ikke, at det er rigtigt, når hr. Bruno Jerup vistnok sagde, at det bliver nedprioriteret. Hr. Bruno Jerup sagde, at der måske er nogle, der vil vælge det praktisk-musiske fag på linje.

Jeg kan oplyse, at de tal, jeg har fået, viser, at 17 pct. af 1994-årgangen valgte billedkunst, 23 pct. valgte idræt, 23 pct. valgte håndarbejde og 13-14 pct. valgte musik. Det tyder jo ikke på, at de studerende afstår fra disse fag, og med fire fag bliver der jo mulighed for, at endnu flere lærere kommer ud netop med et fag inden for det praktisk-musiske område og kan bidrage med det også i et teamsamarbejde.

Jeg kan samtidig knytte den bemærkning til Fremskridtspartiets ordfører, at alle seminarier udbyder faktisk kristendom som linjefag.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Først til hr. Frank Dahlgaard, og til hans spørgsmål om, hvorvidt eleverne, forældrene og de studerende kræver faglighed, eller om de kræver pædagogiske færdigheder, vil jeg sige, at de vel kræver begge dele.

Jeg forstod godt af hr. Frank Dahlgaards indlæg tidligere i debatten, at han mente, at det primært var nogle andre elementer, de havde krævet, og at de ikke havde stillet krav om, at det også skulle være noget pædagogisk-psykologisk, men det mener jeg ikke. Det er i hvert fald ikke de meldinger, jeg har hørt fra dem, jeg har snakket med i forskellige sammenhænge. Det er muligvis, fordi jeg snakker med nogle andre, men det kan også være, at vi bare hører noget forskelligt, alt efter hvem de snakker med. Det er den ene ting.

Omkring det praktisk-musiske og om, hvorvidt det er en forringelse, kan jeg sige, at det må komme an på en diskussion i udvalget. Jeg vil da gerne lade det indgå i den diskussion i udvalget med både hr. Hans Peter Baadsgaard og fru Anne Baastrup. Vi kan ikke se andet, end at det, sådan som det ligger nu, ligner en forringelse, for det bliver ikke helt det samme, om man kan putte det ind i de enkelte fag, eller om man har det som et selvstændigt element.

Vi er af den opfattelse, at det praktisk-musiske faktisk er et element, som kan bruges som basiselement i en lang række fag, lige såvel som informationsteknologien og andre ting, som i virkeligheden er sådan nogle tværgående problemstillinger, som man ikke sådan kan isolere, som et linjefag. Jeg ved ikke, om det så kan lade sig gøre at få det inkorporeret, man kan i hvert fald sige, at hvis det skal puttes ind i de nuværende linjefag, så tager det jo i hvert fald i hr. Frank Dahlgaards sprogbrug tid fra det, der i øvrigt er, for så er det jo i virkeligheden en ned-sættelse af den tid, der i øvrigt er tilbage. Jeg kan i hvert fald godt frygte, at det, der sker, er, at det praktisk-musiske element, hvis det skal puttes ind i fagene, vil blive skubbet helt i baggrunden eller vil få en meget sekundær position. Men det må jo være en diskussion, vi må prøve at gå videre med i udvalget.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg ved ikke, i hvilke kredse hr. Bruno Jerup færdes. Det kan ikke være i det danske samfund, hvor kritikken mod folkeskolen massivt

og entydigt har været rettet mod manglende faglig ballast, og hvor de lærerstuderende selv siger: Vi vil have mere dér, og vi vil have mere praktik. Det er ikke mere teoretisk pædagogik, didaktik og psykologi, der er brug for.

Hr. Bruno Jerups svar til mig giver mig lyst til at citere, hvad der står på den her lille Gajol-æske, hvis jeg må citere Pythagoras. Der står: Vær tavs eller sig noget, der er bedre end tavshed.

Addi Andersen (CD):

Da undervisningsministeren meldte ud med, at han ville ændre læreruddannelsen, så lærerne bliver dygtigere i deres fag, syntes vi i CD, det lød godt, da undervisning af børn og unge altid har haft en høj prioritering i vores politik.

Vi ved jo godt, det står og falder med, at lærerne er dygtige og forstår at undervise eleverne, hvad enten disse er bogligt dygtige eller har andre kvaliteter. Det kunne man bl.a. opnå ved at give færre obligatoriske fag og flere linjefag. Herved kunne lærerne også blive fri for at være en slags pædagogiske blæksprutter og undervise i så mange fag. Fint nok for CD, at det er faglærerprincippet, der stod for fald til fordel for mere kvalitet.

Fra Seminarierådet kom der forslag om at tildele tid til et større speciale og fordybelseselement. Det lød også godt i vores ører. Det var bestemt også en rigtig tanke, der lå bag forslaget om en skoleperiode på en to-tre måneder. I CD var vi skeptiske, ikke over for tanken, men over for, om det kunne lade sig gøre i praksis. Det ved vi nu, at det ikke kan. Tiden til det større speciale er også væk, fordi det endelige lovfor-slag må økonomisere for at holde uddannelses-tiden fast på de fire år.

Men lad mig vende tilbage til det faglige. Lovforslaget hæver ganske vist niveauet ved at sige fire fag på linjefagsniveau i stedet for nu kun to, men ser man isoleret på det enkelte linjefag, er de 0,6 årsværk fastholdt, selv om man vil styrke det didaktiske og overføre noget fra det pædagogiske område til linjefagene. Det er fint nok, det er CD enige i, men jeg har svært ved at se, hvordan det fag-faglige så samtidig kan styrkes uden at hæve de 0,6 årsværk og enten forlænge uddannelses-tiden eller skære antallet af linjefag ned til i alt tre. Man kan nu engang ikke både blæse og have mel i munden. Hvis man vil have de kvalitetsforbedringer, der er talt så meget om fra alle kanter, så får man det ikke forærende.

En del af prisen skal jo betales ved at fjerne nogle af de hidtidige fællesfag; det er der to væsentlige knaster i for CD. Fra de allerførste forhandlinger i den daværende regeringsordførerkreds sagde jeg fra over for at forringe faget kristendomskundskab. Det er en del af det grundlag, enhver lærer skal have for at kunne undervise med indsigt i og forståelse for vort samfunds fundament, og det er overhovedet ikke et spørgsmål om at indoktrinere.

Vi vil gerne give undervisningsministeren den cadeau, at han har modtaget noget af budskabet i alle de argumenter, der er ført frem i det spørgsmål. Ordet kristendomskundskab står nu i teksten, men rigtignok efter begrebet livsoplysning; for CD har skråstregen altså også en betydning.

Omfanget af årsværk er også hævet i forhold til de første lovudkast, men det er efter vores mening ikke godt nok. CD har dårlige fornemmelser over for disse blandingsfag. Tag blot historie og samfundsfag i den gældende ordening, som hverken er fugl eller fisk. Den risiko ønsker vi ikke at tage for faget kristendomskundskab, uanset hvor meget nogle vil henvise til, at der nok fremover vil være flere, der vælger det som linjefag. De to ting har reelt ikke noget med hinanden at gøre. Det, vi taler om, er ikke undervisningskompetencen i faget; det er selve baggrunden for at være lærer i den danske folkeskole.

På samme måde har CD det med historie. Efter vor opfattelse er der brug for igen at give historie plads i lærernes fælles bagage fra seminarierne.

Begynderundervisning og specialundervisning er kommet med som kurser, der skal tilbydes. Det er CD enige i, og hvis ikke det var kommet med i forslaget, ville vi selv have foreslået det, men også det kræver ressourcer. Tanken er vel ikke, at seminarierne skal være nødt til at skære ned i timetal i linjefagene. Og hvad sker der i øvrigt med de besparelser, der opnås ved at udvide praktikken? Får seminarierne lov at beholde dem? Det vil jeg gerne spørge ministeren om.

Grundlæggende kræver vi, at læreruddannelsen er forankret solidt på de to bærende søjler, der hedder højt fagligt niveau og høj grad af pædagogisk praktisk indsigt og færdighed. Der skal være balance, ellers falder bygningen, og vil man styrke en bygning, koster det noget.

CD er enige i forslagets gode hensigter, men der skal være en rimelig sikkerhed for, at de

også bliver opfyldt, hvis der skal være mening i at ændre uddannelsen. Det er en betingelse, hvis CD skal støtte en ændring. Vi ser frem til en grundlig udvalgsbehandling.

Poul Nødgaard (DF):

Forslaget om den nye læreruddannelse kan ikke komme bag på nogen, og alle vi, der var med til, havde jeg nær sagt, at bringe den nye folkeskolelov i hus, vidste, at der ville komme noget sådant, som vi ser i dag.

I Dansk Folkeparti er vi af den opfattelse, at hovedprincippet i lovforslaget er rigtig, men det kan nok ikke komme overraskende for nogen, at man naturligvis ved en lejlighed som denne har en række kritiske bemærkninger at gøre.

Men først vil jeg dog nævne noget positivt, og den positive bemærkning skal være, at jeg synes, det er glædeligt, at uddannelsen fortsat varer fire år, hverken mere eller mindre. Det tror jeg er en vældig god ting og et meget passende tidsrum for sådan en uddannelse.

Den væsentligste ændring går ud på, at fremtidens lærere skal have fire fag mod nu to. Det kan Dansk Folkeparti godt tilslutte sig, men vi havde måske nok hellere set, at det var blevet til tre. Og jeg vil, da det også har været debatteret lidt i dag, foreslå, at vi under udvalgsarbejdet prøver at få ministeriet til at vurdere og give os nogle mere konkrete oplysninger om, hvilke konsekvenser det vil få, såfremt vi kun har tre linjefag. Men det er ikke noget kardinalpunkt, om det bliver tre eller fire; vi vil bare gerne have det undersøgt.

En ting, som jeg også synes er utrolig vigtigt at få frem i debatten i dag – det er ikke noget, der sådan decideret står i lovforslaget – er det faglige niveau. Jeg går ud fra, at når man kommer op på fire linjefag, så kunne der måske samtidig være en mulighed for måske endda at styrke det faglige niveau på de fire områder, men det kræver selvfølgelig meget, det må vi erkende, af de seminarielærere, vi har, for det bliver stort set den samme lærerstab på seminarierne, der skal føre den nye lov på læreruddannelsesområdet ud i livet.

Jeg har ikke dermed sagt og vil heller ikke refereres for, at jeg synes, det faglige niveau er for lavt inden for de nuværende to linjefag, som man kan vælge, men der var måske en mulighed for nu også at justere det faglige niveau.

Så vil jeg sige, at der udgår selvfølgelig en række af de obligatoriske fag i læreruddannel-

sen, men der er dog fortsat en lang række ting, der indgår i læreruddannelsen ud over de såkaldte fire linjefag, hvoraf dansk eller matematik jo skal være det ene af fagene, og det er ganske udmærket.

Jeg har tidligere været inde på og vil sådan gå lidt lettere hen over det lige nu, at med hensyn til livsopfattelse og kristendomskundskab så er det altså, som man også kan forstå af det, jeg tidligere har sagt i debatten i dag, et kardinalpunkt for Dansk Folkeparti, at vi finder en løsning, så vi sikrer os, at den danske kulturarv bevares helt uantastet. Det er så muligt, vi kan få det afklaret i Uddannelsesudvalget ved hjælp af et samråd eller lignende med ministeren, måske også ved hjælp af nogle spørgsmål, så vi får de her ting præciseret noget nøjere.

Jeg vil sige et par ord omkring den praktik, der lægges op til. Det er jo noget af det, der nævnes i lovforslagets § 1, nr. 1, hvor der står en lang række ting ud over de fire linjefag. Der synes jeg, at det er en vældig god ting, at der nu lægges op til en måske stærkt øget kontakt mellem seminarierne og skolerne. Og i den forbindelse vil jeg sige – jeg har også engang sagt det til ministeren på tomandshånd – at jeg synes, det også er utrolig vigtigt, at de udmærkede seminarielærere, vi har i Danmark, får et øget kendskab til, hvad der sker ude på skolerne. Det vil sige, at jeg i forbindelse med de der såkaldte praktikperioder for eleverne kunne forestille mig, at det på en eller anden måde bliver fastslået, at seminarielærerne i en vis udstrækning skal følge, hvad der foregår på de enkelte skoler. Det synes jeg i hvert fald vil være utrolig værdifuldt.

Det næste her har måske ikke lige noget med lovforslaget at gøre, men når nu de mange dygtige nye lærere, der springer ud efter denne nye lov, engang ser dagens lys i år 2002 – jeg har regnet ud, at der kommer de første ud – så synes jeg også, det er vigtigt, at man måske allerede nu begynder at tænke på de lærebøger, der bruges i skolerne. Der tror jeg i hvert fald, og jeg hører det også fra flere i min høresnegl, at vi trænger til en revision af hele vores lærebogssystem, og at det bliver ført ajour. Det hjælper jo ikke noget, at vi har nogle dygtige lærere stående bag katederet, hvis ikke det bogmateriale, der skal til, er helt ajour. Jeg har dermed ikke sagt, at det, vi har, ikke er noget værd, men lad os tage sådan et fag som historie, hvor jeg her til morgen kørte i tog med en meget højt uddannet person, som fortalte, at hele historiebogsproble-

matikken på skolerne bestemt ikke er noget at skrive hjem om. Jeg har ikke mulighed for at sige, om det er rigtigt, men jeg kunne jo bede ministeriet om at undersøge, om bl.a. historie står så ringe til rent lærebogsmæssigt.

Så er der en anden ting, nemlig med hensyn til de høringssvar, der formentlig kommer. Jeg går ud fra, det her lovforslag er udsendt til udtalelse til en hel række personer, institutioner, Danmarks Lærerforening, Skole og Samfund osv. Der er vi selvfølgelig interesserede i, lige så snart de høringssvar foreligger, at få dem sendt over til Uddannelsesudvalget.

Så vil jeg lige sige noget omkring erhvervslivet. Det, vi satser på, er, at mange – forhåbentlig rigtig mange – af de her elever på et tidspunkt går videre i et uddannelsessystem og kommer ud i erhvervslivet, og dér vil jeg godt spørge, om erhvervslivet har udtalt sig, eller om ministeren har nogle formodninger om, hvordan erhvervslivet ser på den her nye læreruddannelse, for jeg synes ikke, at det er uvæsentligt, hvordan dansk erhvervsliv og også mange andre ser på elementerne i lovforslaget.

Der kunne fremføres mangt og meget og også mere, end jeg her har gjort, men jeg vil blot sige en ting, som jeg også har sagt tidligere: Spørgsmålet om, hvorvidt vi i Dansk Folkeparti kan stemme for lovforslaget, vil meget komme til at afhænge af, om vi finder en afklaring på det om kristendomsundervisningen, livskundskab osv. Jeg vil håbe, at vi finder en ordening, der gør, at vi kan bringe forslaget igennem til et enigt Folketing, sådan som vi stort set gjorde det med loven om folkeskolen.

Med disse ord vil jeg sige, at vi vil gå konstruktivt ind i udvalgsarbejdet, men vi har altså en meget kritisk holdning til lovforslagets nuværende formulering på dette område.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen): Jeg vil indlede med at takke, og det gælder stort set alle ordførere, for en positiv og konstruktiv modtagelse af lovforslaget og en række af de intentioner, som forslaget indeholder. Dermed tager jeg ikke til indtægt, at alle ordførere er enige i alt, hvad lovforslaget rummer. Jeg har selvfølgelig lyttet mig til de områder, hvor der er andre synspunkter og ønsker end dem, regeringen har ment var vigtige at have med i lovforslaget.

Men jeg synes, der er god grund til på uddannelsens vegne og på vore børns og unges vegne at fornemme, at der er en vilje og en positiv

holdning til gennem udvalgsarbejdet at nå frem til et resultat, som de fleste mulige kan tilslutte sig. Det er også regeringens og regeringspartiernes ønske, at vi kan opnå så bred en tilslutning som muligt, sådan som vi også tilstræbte det, da vi gennemførte selve loven om folkeskolen.

Jeg genkender en række af synspunkterne, der er fremført i dag, fordi vi jo forud har haft nogle, vi skal vel kalde det uformelle drøftelser og meningsudvekslinger om, hvad vi ville lægge vægt på, når og hvis vi skulle gennemføre en revision af læreruddannelsen. Og jeg mener også at kunne hævde, at en række af de synspunkter, man kunne lytte sig frem til, har regeringen og regeringspartierne søgt at indarbejde i det forslag, der ligger her.

Hvis jeg skal tage fat i nogle væsentlige områder, som har været til debat, og som vi får brug for at fordybe os i under udvalgsarbejdet, og hvor ministeriet selvfølgelig beredvilligt vil bidrage, er der ét afgørende spørgsmål, som jeg mener trænger sig på, når man har lyttet i dag. Det er: Skal det være tre eller fire fag på linjefagsniveau?

Det er jo en overvejelse, vi også har gjort os i regeringen og i regeringspartierne. Det er en helt rimelig overvejelse at gøre sig, men alt, hvad vi har kunnet frembringe af synspunkter, vurderinger og analyser, tyder på, at vi skal lande på fire fag, hvis vi skal kunne betjene folkeskolen tilstrækkelig kvalificeret. Det har jeg forstået, at det er vi enige om alle sammen.

Det gælder i videst mulig udstrækning om, at lærerne kommer til at undervise i de fag, hvor de er blevet undervist på linjefagsniveau. Så jeg mener, at det bliver meget svært at fravige de fire fag, hvis vi skal imødekomme skolens behov, men det vil jeg selvfølgelig meget gerne drøfte nærmere med ordførerne under udvalgsarbejdet.

Som sagt har vi selv været omkring overvejsen, for man kunne også spørge: Var fire fag nok? Det har vi også drøftet tidligere: Burde det i virkeligheden være fem? Men da erfaringen altså er den, at danske lærere i gennemsnit underviser i mellem tre og fem fag, er vi kommet til det resultat. Vi har spurgt os for i det praktiske skoleliv, hvad der ville være rigtigt, og så er vi landet på fire fag.

Det er klart, at hvis man vælger tre fag, som flere her har argumenteret for, bliver der selvfølgelig plads til nogle af de ting, som er fremført i dag som ønsker, men hvis man vil have fire fag og fortsat fastholde det, som jeg har for-

stået der er ganske bred enighed om, nemlig en fortsat 4-årig læreruddannelse, så er der ting, man kommer til at, man kunne kalde det give køb på eller i hvert fald at justere på.

Spørgsmålet om niveauet og mulighederne for fordybelse i fagene har været noget, som de fleste ordførere også har været inde på, og jeg mener, det i sig selv vil være en styrkelse på det faglige område, at fagene nu kommer til at forløbe over fire år, og at det bliver muligt at koncentrere sin indsats om fire undervisningsfag. Det giver i sig selv en fordybelse.

Så vil jeg føje det til, som jo indgår i forslaget, og som adskillige her har fulgt op, at vi også ønsker, at der skal være en aktiv deltagelse fra de studerendes side, altså en mødepligt i et vist omfang, en mødepligt formentlig stadig kombineret med en frihed til at kunne fordybe sig i en del af stoffet. Den balance eller den kombination må vi søge at nå frem til i forbindelse med det arbejde, som også skal ende i en egentlig bekendtgørelse om uddannelsen. Og det ved alle her, alle ordførere i hvert fald, at netop bekendtgørelsesopfølgningen er meget væsentlig, når vi taler om en rammelov, som tilfældet er her.

Så har kristendomskundskabsspørgsmålet haft en central placering. Og jeg skal såmænd ikke fortænke ordførerne i, at med den polemik, der har løbet igennem længere tid, er der adskillige, der må være lidt på vildspor. Det er i hvert fald ikke min og regeringens holdning og heller ikke regeringspartierne, sådan som det er fremgået her, at vi skulle svække på feltet. Men jeg er selvfølgelig lidt forundret over, at det gode grundtvigske udtryk og begreb livsoplysning ikke kan have en plads også i en læreruddannelse.

Og det er jo, som man kan se, en læreruddannelse, hvor vi, når det gælder fællesfaget kristendomskundskab, forøger med 10 pct. eller endda godt 10 pct. Det er ikke udtryk for, at vi ønsker at nedprioritere. Vi lægger jo netop vægt på i bemærkningerne at understrege, at når læreren ud fra en almen betragtning skal beskæftige sig med spørgsmål om etik og moral og personlige holdninger, tages det op – står der direkte – med baggrund i kristendommen og under inddragelse af andre religioner og livsanskuelser, således at de studerende kan blive fortlige med, som det tydeligt skrives, det værdigrundlag, den danske skole bygger på.

Hermed mener jeg, at det klart er markeret som også ønsket af mange ordførere, at dette

fællesfag har kristendomskundskab som et klart prioriteret område, men med den nødvendige åbenhed over for det, der også ligger i begrebet livsoplysning, og som jeg i øvrigt mener passer fortrinligt til den formålsparagraf, vi har i folkeskolen, og som også er citeret her i dag.

Når dertil kommer, at med linjefaget kristendomskundskab, som i øvrigt søges af et stigende antal studerende, og med mulighederne for nu at kunne vælge flere linjefag, vil det være mit synspunkt – men det vil såmænd også være min påstand – at så er der tale om, at vi samlet styrker indsatsen, når det gælder kristendomskundskab.

Dermed håber jeg, at jeg i hvert fald for mit vedkommende har fået sat nogle ting på plads, som det har været vanskeligt at få tilstrækkelig tydeligt frem i den polemik, der er løbet over lidt længere tid. Jeg synes, jeg kan fornemme med de synspunkter, der er fremført her i dag, at vi på det her felt vil være i stand til at finde hinanden, hvis der overhovedet er brug for det. Måske er vi i virkeligheden enige, når det kommer til stykket.

Jeg skal tage nogle enkeltspørgsmål op. Det, det også drejer sig om, er: Jamen kan nu seminarielærerne mestre den opgave, der ligger her? Ja, det tror jeg de kan, og jeg tror navnlig de kan, hvis vi også giver denne gruppe af lærere nogle forøgede efteruddannelsesmuligheder, for ligesom vi har følt, at vi på folkeskoleområdet måtte give nogle ekstraordinære efteruddannelsesmuligheder i en periode for at få introduceret den nye folkeskolelov, så mener jeg, at vi bliver nødt til at gøre det samme, når det gælder den nye læreruddannelse.

Det bliver min og regeringens holdning, men forhåbentlig med Folketingets tilslutning, jo et spørgsmål om – og det er jeg indstillet på – at få tilvejebragt nogle flere midler for i en periode at kunne give seminarielærerne den nødvendige håndsrækning især på de områder, hvor der bliver stillet nogle nye krav.

Jeg synes, man har kunnet fornemme igenem de senere år, at der er et stort engagement også hos seminariernes lærere, ikke blot i den særlige opgave, de har på seminariet, men også i forhold til den opgave, der ligger ude i skolen, og som de studerende skal ud og løse, når de er færdiguddannede. Der er en helt anderledes åbenhed over for også at etablere en nærmere kontakt og et tættere samarbejde mellem folkeskolen, seminarierne og deres medarbejdere.

Så er der spørgsmålet om decentraliseringen, den meget stærke decentralisering, som har præget uddannelsen, og som jo er gennemført på mange områder. Den har mange fordele, og dem skal vi ikke sætte over styr.

Men som forslaget jo også lægger op til, er det vigtigt, at vi ligesom inden for folkeskolen fastholder, at vi har en fælles læreruddannelse, sådan at der er gennemgående træk. Det kan ske i kraft af, at vi formulerer centrale kundskabs- og færdighedsområder.

Så kan man diskutere, som hr. Frank Dahlgaard gjorde, om det er stærkt nok, det, vi har sagt og gjort her; det kan vi alt sammen se på under udvalgsarbejdet. Det kommer jo helt an på også det opfølgende arbejde, men det diskuterer jeg gerne.

Vi skal finde en passende balance imellem den decentralisering, som har fundet sted, og som har sine fordele også, og så det ønske, jeg har fornemmet, og som jeg er enig i der kan være for også at sikre, at vi har en fælles læreruddannelse her i landet.

Det kendetegner jo stadig væk den danske model, at selv om det er en videregående uddannelse, så foregår den på særlige uddannelsesinstitutioner, nemlig på vore seminarier. Det fastholder vi, det fastholder forslaget, og det har jeg forstået at der også er enighed om.

Spørgsmålet om, at alle studerende skulle have faget dansk, er jo også en overvejelse, jeg selv har gjort mig, men i den forudgående diskussion, vi har haft med hinanden, og også når man lyttede til omgivelserne, og det er jo også sundt, er jeg selv kommet til den slutning, som forslaget her jo også bygger på, at der skal være valgmuligheden mellem dansk og matematik, sådan at man altså både kan tage dansk og matematik eller et af de pågældende fag ved siden af de øvrige to valgfag, man skal have. Der kan komme lærere ud, som altså ikke har faget dansk, men som så på anden måde er kvalificeret på områder, som også er vigtige for skolen.

Det praktisk-musiske har været ført frem. Og dér gør jeg mig jo håb om, at de forøgede valgmuligheder, der er for at vælge fag også inden for det praktisk-musiske område, vil kunne være med til også at styrke den indsats, som er nødvendig i selve folkeskolen.

Men også i læreruddannelsen må vi fremme integrationen af det praktiske og det musiske i den måde, hvorpå hele undervisningen tilrettelægges og organiseres. Der bør ikke være nogen

afgørende forskel i de bestræbelser, man gør sig i folkeskolen, og dem, man også gør sig på seminarierne.

Hr. Poul Nødgaard spurgte til sidst, om forslaget er sendt til høring, og om man i givet fald vil få høringssvarene. Ja, som sædvanlig. Vi har valgt, samtidig med at vi fremsatte lovforslaget, at sende det til høring, idet det jo har været genstand for en betydelig debat igennem det sidste år, men den høring forløber, samtidig med at vi påbegynder arbejdet. Så snart høringssvarene er inde – og de første er på vej – vil vi selvfølgelig sørge for, at Folketingets udvalg får tilstillet dem.

Jeg har hæftet mig ved, at næsten alle ordførere har sagt, at der er gode takter, der er gode hensigter i dette lovforslag. Holder det stik i det videre udvalgsarbejde, er der gode muligheder for, at vi kan fastholde den bredde, og så er jeg og regeringen helt åbne over for, at hvor vi kan påvise muligheder for forbedringer af forslaget, så skal disse effektueres.

Så er jeg i øvrigt enig med alle dem, der har sagt – men det er jo netop noget, vi ikke kan lovgive om – at for den enkelte lærer er det helt afgørende, at man har engagementet, at man har begejstringen, at man kan lide børn, og at man har evnen til at omgås dem. Og det gælder både børn og unge. Der må vi gøre vor del, i den udstrækning vi kan gøre uddannelsen spændende, motiverende og inspirerende, men ellers er det jo egenskaber, der på andre måder fremmes, men som er så utrolig vigtige for dem, der skal beskæftige sig med mennesker og ikke mindst med børn og unge.

Jeg takker endnu en gang og er indstillet på, at vi fra ministeriet yder al den bistand, vi kan, til opklaring af de spørgsmål, der i øvrigt er rejst undervejs.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod

dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 76:

Forslag til folketingsbeslutning om uddannelse af sygeplejersker og radiografer.

Af Kjeld Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 5/12 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

SF's beslutningsforslag med opfordring til regeringen om at overføre sygeplejerskeuddannelsen og radiografuddannelsen fra amterne til staten er begrundet i to hovedformål: for det første en væsentlig udvidelse af uddannelseskapaaciteten og for det andet en bedre samordning af de to uddannelser med de øvrige mellemlange og lange videregående sundhedsuddannelser. SF har i bemærkningerne nærmere begrundet sit forslag.

Der er som sagt tale om en delvis genfrem-sættelse af beslutningsforslag nr. B 128 fra sidste folketingssamling, og mine bemærkninger til det foreliggende beslutningsforslag vil derfor et godt stykke hen ad vejen være en gentagelse af, hvad jeg sagde ved den lejlighed.

Som jeg tidligere har nævnt, har jeg svært ved at se, at de to problemstillinger løses ved en flytning af sygeplejerske- og radiografuddannelsen fra amterne til staten. For det første er ansvaret for uddannelserne, herunder også adgangskravene, statens, og som en konsekvens heraf er begge uddannelser derfor omfattet af Sundhedsuddannelsesrådets rådgivning på lige fod med de øvrige videregående sundhedsuddannelser. Uddannelserne deltager endvidere på samme vilkår som de statslige uddannelser i den koordinerede tilmelding, og skolerne har adgang til med statslig finansiering at udbyde korte kurser og merituddannelse for sundheds- og plejehjemsassistenter under åben uddannelse. Jeg kan yderligere tilføje, at ved en ændring af lov om grundlæggende social- og sundheds-